View the original article

فراتر از خبر

دیدار مدیر حوزهٔ علمیهٔ قم از بوسنی همزمان با تلاش ایران برای خروج از انزوا

رادیو فردا

۲۶/آبان/۱۴۰۵

آیت‌الله علیرضا اعرافی (عکس آرشیوی) در سفری که احتمالاً با هدف شکستن انزوای سیاسی ایران در اروپا انجام شده، از بوسنی و هرزه‌گووین بازدید کرد

یکی از روحانیون ارشد ایرانی که پس از درگذشت آیت‌الله علی خامنه‌ای، برای مدتی کوتاه در اعمال اختیارات رهبر جمهوری اسلامی هم مشارکت داشت و حتی از او به‌عنوان یکی از گزینه‌های جدی رهبری نام برده می‌شد، به سارایوو، پایتخت بوسنی و هرزه‌گووین، سفر کرده و از کشورهای اروپایی خواسته است تا از سیاست‌های ایالات متحده و اسرائیل در قبال تهران فاصله بگیرند.

آیت‌الله علیرضا اعرافی در گفت‌وگو با رسانه بوسنیایی «Klix.ba» تأکید کرده که ایران «در زمینه دفاع از خود، هیچ خط قرمزی ندارد» و همزمان ابراز تمایل کرد که روابط ایران با بوسنی در حوزه‌های فرهنگی، آموزشی و هنری گسترش یابد.

علیرضا اعرافی روز ۲۴ آبان در مراسم معارفهٔ «نِجاد گرابوس» به عنوان مفتی اعظم یا «رئیس‌العلما» جامعهٔ اسلامی بوسنی و هرزگوین حضور یافت.

اما این سفر ممکن است اهمیتی فراتر از دیپلماسی مذهبی داشته باشد. اعرافی بلندپایه‌ترین مقام ایرانی است که از زمان آغاز جنگ آمریکا و اسرائیل با ایران در ۹ اسفند سال ۱۴۰۴، به اروپا سفر کرده است. این سفر در حالی انجام می‌شود که در میان چهره‌های سیاسی ایران، بحث‌هایی پیرامون گسترش دامنهٔ درگیری به کشورهای اروپاییِ میزبان پایگاه‌های نظامی آمریکا مطرح شده است.

علی افشاری، تحلیلگر سیاسی ساکن واشینگتن، می‌گوید: «ایران از این فرصت برای تقویت پیوندها با مقامات بوسنی و هرزگووین استفاده خواهد کرد و تلاش می‌کند تا از نفوذ آن‌ها برای مدیریت تنش‌ها میان ایران و اروپا بهره ببرد».

بیشتر در این باره:

علیرضا اعرافی؛ سه گام ترقی روحانی محبوب خامنه‌ای

چهره‌ای قدرتمند در ایران

علیرضا اعرافی ۶۷ ساله، یکی از تأثیرگذارترین چهره‌ها در نهادهای مذهبی ایران و از متحدان نزدیک علی خامنه‌ای بود.

پس از کشته شدن علی خامنه‌ای در حملات مشترک آمریکا و اسرائیل در نخستین روز جنگ، اعرافی در کنار مسعود پزشکیان رئیس‌جمهور، و غلامحسین محسنی اژه‌ای رئیس قوه قضائیه، به یکی از سه عضو «شورای موقت رهبری» تبدیل شد؛ شورایی که به‌طور موقت اختیارات رهبر را بر عهده گرفت.

مأموریت این شورا کمی بیش از یک هفته بعد، با معرفی مجتبی خامنه‌ای به عنوان رهبر جدید جمهوری اسلامی به پایان رسید.

علیرضا اعرافی از حدود یک دههٔ پیش ریاست مرکز مدیریت حوزه‌های علمیهٔ کشور و مدیریت حوزهٔ علمیهٔ قم را بر عهده داشته است. او همچنین سابقه عضویت در شورای نگهبان و نایب‌رئیسی مجلس خبرگان رهبری را هم در کارنامه خود دارد.

این روحانی بانفوذ از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷، ریاست «جامعة المصطفی العالمیه» در قم را بر عهده داشت؛ موسسه‌ای که به آموزش روحانیون و پژوهشگران دینی شیعه از کشورهای دیگر می‌پردازد و ادعا می‌کند که در بیش از ۵۰ کشور شعبه دارد.

ایالات متحده نزدیک به شش سال پیش این دانشگاه را تحریم، و آن را متهم کرد که زمینه را برای جذب نیرو برای «نیروی قدس»، شاخهٔ عملیات برون‌مرزی سپاه پاسداران، فراهم کرده است.

وزارت خزانه‌داری آمریکا اعلام کرد که نیروی قدس از شبکه بین‌المللی این دانشگاه برای جذب منابع اطلاعاتی و جنگجویان خارجی جهت پیوستن به گروه‌های شبه‌نظامی حامی بشار اسد، رئیس‌جمهور وقت سوریه، استفاده می‌کرده است.

این گروه‌ها شامل «لشکر فاطمیون»، که عمدتاً از شیعیان افغان تشکیل شده، و «لشکر زینبیون»، متشکل از شیعیان پاکستانی، بودند. به گفته وزارت خزانه‌داری، تعدادی از محصلین این دانشگاه در جریان نبردها در سوریه کشته شدند.

اعرافی در بخش عمده‌ای از دوران جنگ داخلی سوریه ریاست جامعة المصطفی را بر عهده داشت؛ هرچند در بیانیه تحریم‌های آمریکا، نام او به‌عنوان هدایت‌کنندهٔ عملیات جذب نیرو ذکر نشده است.

روابط دیرینه با بوسنی

«جامعه اسلامی» در بوسنی، که اعضای آن عموماً پیرو مذهب اهل‌سنت هستند، سال‌هاست که با نهادهای شیعی ایران در ارتباط است.

بیشتر در این باره:

سلاح‌های قاچاق‌شده از بوسنی احتمالاً با شبکه جنایی مرتبط با ایران ارتباط دارد

امیر حاجی‌کادونیچ، سفیر پیشین بوسنی در ایران، می‌گوید علیرضا اعرافی از طریق سفرها و همکاری‌های آموزشی، پیوندهای دیرینه‌ای با این مجموعه داشته است.

حاجی‌کادونیچ به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «فکر می‌کنم این موضوع صرفاً جنبه‌ای تشریفاتی دارد. او چهره‌ای مناسب برای چنین نوع همکاری‌هایی است».

تابستان ۱۳۹۴، حسین کاوازوویچ، مفتی اعظم وقت بوسنی، در رأس هیئتی به ایران سفر، و در جامعه‌المصطفی با علیرضا اعرافی دیدار کرد.

کاوازوویچ در آن دیدار ضمن تأکید بر سنت‌های دینی مسلمانان بوسنی، نسبت به گروه‌های خارجی که خود را به‌عنوان نمایندگان تشیع معرفی می‌کنند هشدار داد؛ مسئله‌ای که موجب نگرانی علمای دینی محلی شده بود.

این ارتباطات، از جمله دیدار با مقامات مذهبی و دیپلماتیک ایرانی، همچنان ادامه داشته است.

در پی حملات ایالات متحده و اسرائیل به ایران، «جامعه اسلامی» خواستار پایان جنگ و بازگشت به دیپلماسی شد. با این حال، این نهاد در فروردین‌ماه اعلام کرد که مراسم یادبودی برای چهلمین روز درگذشت علی خامنه‌ای برگزار نخواهد کرد.

هنوز مشخص نیست که علیرضا اعرافی در جریان سفر تازهٔ خود به بوسنی، با دیگر مقام‌ها و چهره‌های مذهبی یا سیاسی این کشور هم دیدار کرده است یا خیر.

علی افشاری معتقد است که بوسنی می‌تواند به عنوان پلی میان تهران و اروپا عمل کند؛ هرچند خاطرنشان می‌کند که دیدگاه‌های ایدئولوژیک رهبری ایران، لزوماً با دیدگاه‌های مسلمانان بوسنی همسو نیست.

او اما تأکید می‌کند: «با وجود این، بوسنی و هرزه‌گوین یکی از مهم‌ترین کشورها برای ایران در راستای حفظ روابط با اروپا به شمار می‌رود».

این مطلب بخشی از:

ایران | بایگانی | فراتر از خبر | گزارش و تحلیل

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وب‌سایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.